

Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej może uzyskiwać środki finansowe:

- z odpłatnej działalności leczniczej,
- z wydzielonej działalności innej niż lecznicza, jeżeli statut na to pozwala,
- z darowizn, zapisów, spadków oraz ofiarności publicznej, także pochodzenia zagranicznego,
- na cele i na zasadach określonych w przepisach art. 114-117 ustawy,
- na realizację innych zadań określonych odrębnymi przepisami;
- na pokrycie ujemnego wyniku finansowego.

Odpłatna działalność lecznicza, zwłaszcza na rzecz NFZ, to główne źródło finansowania szpitala. Umowy dotyczące odpłatnych świadczeń zdrowotnych, mogą być również zawierane przez zakład ubezpieczeń działający na podstawie ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej. Podmiot leczniczy uzyskuje środki na swoją działalność poprzez zawarcie kontraktu z NFZ. Zawarcie przez Fundusz umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej odbywa się po przeprowadzeniu postępowania w trybie konkursu ofert albo rokowań. Środki uzyskiwane przez podmioty lecznicze w ramach kontraktu z Funduszem stanowią zwykle ponad 90% przychodów podmiotu leczniczego. Podmiot leczniczy może uzyskiwać również środki ze sprzedaży świadczeń zdrowotnych, których nie zakontraktował w ramach umowy z Funduszem. Źródłem przychodów mogą być opłaty pobierane za świadczenia udzielone osobom nieubezpieczonym, np. obcokrajowcom.

Odpłatnie mogą być udzielane świadczenia „niegwarantowane”, które nie są wymienione w rozporządzeniach Ministra Zdrowia o świadczeniach gwarantowanych w poszczególnych zakresach. Podmioty lecznicze mogą uzyskiwać przychody z usług udzielanych na zlecenie innych podmiotów leczniczych. Przychody mogą pochodzić z odpłatności za dokumentację medyczną, dopłat pacjentów lub ich rodzin za pobyt pacjentów w zakładzie opiekuńczo leczniczym lub pielęgnacyjno-opiekuńczym. Odpłatne jest też udzielanie świadczeń zdrowotnych osobom nietrzeźwym, gdy jedyną przyczyną dolegliwości zdrowotnych pacjenta jest stan po spożyciu alkoholu lub narkotyku. Przychody mogą być generowane z wykorzystania posiadanych przez podmiot leczniczy zasobów w postaci lokali, gruntów lub innej infrastruktury, którą można wynająć lub wydzierżawić. Podmioty lecznicze mogą pozyskiwać finansowanie swojej działalności z odpłatnych programów zdrowotnych. Mogą otrzymywać dotacje oraz darowizny. Mogą uzyskiwać środki z różnego rodzaju funduszy celowych oraz środków unijnych. Podstawowa zasada, którą musi przestrzegać podmiot leczniczy, to zasada samofinansowania. Podmiot leczniczy z uzyskiwanych przychodów musi pokryć, co najmniej koszty swojego funkcjonowania.

Szpital, w celu prowadzenia działalności posiada majątek. Określają go dwa fundusze:

- założycielski,
- zakładu.

Fundusz założycielski zakładu stanowi wartość wydzielonej samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej części mienia Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, lub mienia uczelni medycznej.

Fundusz zakładu stanowi wartość majątku samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej po odliczeniu funduszu założycielskiego. Fundusz zakładu samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej zwiększa się o:

- zysk netto;
- kwoty zwiększenia wartości aktywów trwałych, będącego skutkiem ustawowego przeszacowania tych aktywów;
- kwoty środków pieniężnych przekazane na pokrycie ujemnego wyniku finansowego, przez podmiot tworzący.

Fundusz zakładu samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej zmniejsza się o:

- stratę netto;
- kwoty zmniejszenia wartości aktywów trwałych, będącego skutkiem ustawowego przeszacowania tych aktywów.

Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej decyduje o podziale zysku, ale jednocześnie pokrywa we własnym zakresie ujemny wynik finansowy. Podmiot tworzący spzoz może, w terminie 3 miesięcy od upływu terminu zatwierdzenia sprawozdania finansowego, pokryć ujemny wynik finansowy za rok obrotowy tego zakładu, jeżeli wynik ten, po dodaniu kosztów amortyzacji, ma wartość ujemną - do wysokości tej wartości. W przypadku niepokrycia ujemnego wyniku finansowego, podmiot tworzący w terminie 12 miesięcy od upływu terminu określonego w ust. 2 wydaje rozporządzenie, zarządzenie albo podejmuje uchwałę o zmianie formy organizacyjno-prawnej albo o likwidacji samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Z taką sytuacją JST będą miały do czynienia właśnie w roku 2013, gdy będą zobowiązane do końca półroczu 2013 roku dokonać zatwierdzenia sprawozdań finansowych podmiotów leczniczych, dla których są podmiotem tworzącym. Jeżeli w okresie 3 miesięcy od upływu terminu zatwierdzenia sprawozdania finansowego (30 czerwca 2013 r.), nie pokryją ujemnego wyniku finansowego, są zobowiązane w ciągu 12 miesięcy do podjęcia decyzji o zmianie formy organizacyjnej albo likwidacji spzoz.

Źródło: materiał powstał w ramach projektu "Innowacyjna i sprawna administracja" współfinansowanego ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, a realizowanego przez Związek Powiatów Polskich; autor: Janusz Atłachowicz